

Bruk av naturmangfoldloven i viltforvaltningen, og om skadefelling

Nils Kristian Grønvik 16. juni 2022

Veileder til naturmangfoldloven kap II

- Tilgjengelig på regjeringens nettsider
- Oppdatert i 2016

Innhold i kapittel II

2. OVERSIKT OVER NATURMANGFOLDLOVEN KAPITTEL II

Kapittel II Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk

- § 4: Forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer
- § 5: Forvaltningsmål for arter
- § 6: Generell aktsomhetsplikt
- § 7: Prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12
- § 8: Kunnskapsgrunnlaget
- § 9: Føre-var-prinsippet
- § 10: Økosystemtilnærming og samlet belastning
- § 11: Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver
- § 12: Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder
- § 13: Kvalitetsnormer for naturmangfold
- § 14: Vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og vurderingen skal fremgå av beslutningen.

- Saksbehandlingsreglene gjelder ved all myndighetsutøvelse som berører naturmangfold, også etter andre lover
- Ikke bare ved enkeltvedtak, men alle beslutninger
- Loven stiller krav til saksbehandlingen, men krever ikke et bestemt resultat
- Prinsippene kan ha betydning for og det skal gis avslag eller vilkår i tillatelser
- Brudd på prinsippene kan medføre ugyldighet

§ 5 – forvaltningsmålet for arter

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas *på lang sikt* og at artene forekommer i *levedyktige bestander* i sine *naturlige utbredelsesområder*. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Forvaltningsmålet etter første ledd gjelder ikke for fremmede organismer [...]

Invaderes av måker: Her vil de legge «krykkjefiendtlige» tak for å hindre nye reir

Hyl og skrald døgnet rundt, skitt og sur lukt. Krykkja er i ferd med å ta over sentrumsområdene i en rekke norske kystbyer. I Hammerfest sier kommunen at innbyggere som vil bli kvitt plagene må være innstilt på å bytte hustak.

Allan Klo
Journalist

Eirik Sørenmo Päsche
Journalist

Vi rapporterer fra Hammerfest

Publisert 26. apr. kl. 07:34
Oppdatert 26. apr. kl. 13:08

Forvaltningsmålet - eksempel på saker

- Veitrase på Hitra måtte endres
- hubro (sterkt truet)
- Reguleringsplan i Tvedestrand
- klippeblåvinge (sterkt truet)
- Reguleringsplan i Vefsn kommune hvor 1 av 8 forekomster ville bli fjernet
- en algeart (sterkt truet)

Klippeblåvinge *Scolitantides orion* (Pallas, 1771)

KLASSIFISERING

Dyreriket Animalia	Rike
Leddyr Arthropoda	Rekke
Insekter Insecta	Klasse
Sommerfugler Lepidoptera	Orden
Dagsommerfugler Papilionoidea	Overfamilie
Glansvinger Lycaenidae	Familie
Polyommatinae	Underfamilie
Scolitantides	Slekt
Klippeblåvinge <i>Scolitantides orion</i> (Pallas, 1771)	Art

Vitenskapelig navn
Scolitantides orion

Bokmål
klippeblåvinge ★

Nynorsk
klippeblåveng ★

BESKRIVELSE

Klippeblåvinge *Scolitantides orion* (Pallas, 1771)

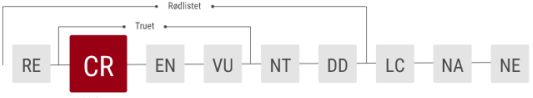
Åpne linken i en ny fane
Åpne linken i et nytt vindu
Åpne linken i inngitovindu

Lagre linken som...
Kopier linkadressen
Inspiser

KATEGORI

Fastlands-Norge med havområder

Gjeldende kategori er **kritisk truet CR**

RE → **CR** → EN → VU → NT → DD → LC → NA → NE

Kritisk truet

Se vurdering i Norsk rødliste for arter 2021

Nml. § 8 - Kunnskapsgrunnlaget

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger [...]

- Hvilket naturmangfold påvirkes av beslutningen
- Hvilken tilstand har naturmangfoldet som påvirkes
- Hvilke effekter har påvirkningen

Utgangspunktet er eksisterende kunnskap.

Ved vurdering av uttak av vilt, er det ofte særlig fokus på én art - den som vurderes tatt ut.

Kilder til kunnskap

- Artsdatabanken
- Naturbase
- Handlingsplaner
- Søknader
- Høringsuttalelser
- Artskart
- Konsekvensutredninger
- Takseringer
- Kartlegginger/rapporter

Nml § 9 – føre-var-prinsippet

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

Kan være usikkerhet om

- Bestandsstatus - lokalt eller nasjonalt
- Hvilke arter som vil bli påvirket
- Hvilken effekt påvirkningene vil ha

Eksempel - utsetting av fasan for fuglehundtrening

Bruk av føre-var-prinsippet

Hvis det foreligger tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet og virkningene på naturmangfoldet, kan man for eksempel skrive:

«Etter kommunens vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet og virkninger på naturmangfoldet. Føre-var-prinsippet får dermed ikke anvendelse, jf. naturmangfoldloven § 9.»

Eksempel på bruk av prinsippet:

"Etter kommunens vurdering medfører tiltaket stor sannsynlighet for vesentlig skade på den kritisk truede fuglearten åkerrikse. Selv om det knytter seg noe usikkerhet til hvor store negative effekter tiltaket vil få for arten, legger kommunen dermed til grunn at tiltaket vil få store negative konsekvenser for arten, jf. naturmangfoldloven § 9."

Nml. § 10 – samlet belastning

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

- *Samlet belastning på stedet, av tiltaket vurdert sammen med andre påvirkninger*
  - *eks. samlet påvirkning på en bestand eller en lokalitet*
- *Samlet belastning ved tilsvarende tiltak andre steder*
  - *eks. skadefelling av oter på alle landets oppdrettsanlegg*
  - *eks. rømmingsfare ved hold av villsvin i dyreparker/besøkgårder*
- *Andre påvirkningsfaktorer*
  - *eks. klimaendringer*
  - *eks. svingninger i en bestand eller belastninger på en bestand*

RAPPORT

M-1506 | 2019

Handlingsplan mot villsvin 2020 - 2024

Bruk av «samlet belastning»

Hvis det ikke er andre påvirkningsfaktorer utover det aktuelle tiltaket:

"Det aktuelle naturmangfoldet påvirkes ikke av andre tiltak/inngrep eller av andre påvirkningsfaktorer, jf. naturmangfoldloven § 10.»

Når den samlede belastningen er betydelig må det angis hvilke andre faktorer som påvirker (eller kan påvirke) arten/bestanden, og angis hvilke følger dette kan få, f.eks. utfordringer med å ivareta bestandsmålet eller forekomsten av en art.

Nml. §§ 11 og 12 – kostnader og driftsmåter

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

Disse bestemmelsene er ikke veldig aktuelle i viltforvaltningen

Ny viltforskrift fastsatt 1. april 2020

- **Samler 4 tidligere forskrifter**
  - Skadefellingsforskriften (1997)
  - Holdforskriften (1999)
  - Innfangingsforskriften (2003)
  - Fallviltforskriften (2004)
- **Innholdsmessig videreføring av gjeldende prinsipper**
- **Modernisering og tilpassing til nytt regelverk**
  - Naturmangfoldloven 2009
  - Forskrift om fremmede organismer 2015
  - Forskrift om fremvisning av dyr (Mattilsynet 2016)

Viltforskriftens innhold

Viltforskriften regulerer:

- Innfangning av vilt
- Skadefelling
- Uttak av vilt for vitenskapelige formål
- Hold av vilt i fangenskap
- Vilt som har rømt
- Utsetting av vilt i naturen
- Eiendomsretten til dødt vilt m.m.

Viltforskriften regulerer ikke:

- Jakt og fangst
- Rovvilt
- Utlegging av åte

Vilkår for skadefelling

§ 3-3. Vilkår for skadefelling

Den som har beslutningsmyndighet etter § 3-4 til § 3-6 kan etter søknad gi tillatelse til uttak for å stanse eller avverge skade hvis følgende vilkår er oppfylt:

- a. Skaden er eller kan bli av vesentlig økonomisk betydning.
- b. Skadeforebyggende tiltak er i rimelig utstrekning forsøkt, vurdert ut fra hvilke verdier som skal beskyttes og kostnadene ved alternative tiltak.
- c. Uttaket rettes mot skadegjørende individ.
- d. Uttaket er egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen.
- e. Uttaket ikke truer bestandens overlevelse.

Dersom mordyr avlives i yngletiden skal avkommet om mulig også avlives.

Viktigste endringer fra tidligere forskrifter

- Nytt vilkår for skadefelling:
  - Uttaket må være egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen (§ 3-3 d.)
- Krav om rapportering av vilt som er skadefelt (§ 3-4)
- Forbud mot bruk av lokkemidler ved skadefelling, og salg av fellingstillatelser (§§ 3-9 og 3-10)
- Forbud mot hold av vilt som kjæledyr og hobbydyr mm. (§ 4-2)
- Oppdrett av andre arter enn hjort og dåhjort krever tillatelse fra Miljødirektoratet (§ 4-6)
- All omsetning av fugleegg fra viltarter er forbudt (§ 7-5)

Veiledning til viltforskriften

For myndigheter

The screenshot shows the Miljødirektoratet website interface. At the top left is the logo for Miljødirektoratet. To its right is a search bar with the text "Hva leter du etter?". Below the logo and search bar is a breadcrumb trail: "Forside / ... / Jakt, felling, fangst / For myndigheter / Behandle søknad om skadefelling". The main content area has a light blue background and contains the heading "Behandle søknad om skadefelling" under the sub-heading "Veileder". Below this heading is a paragraph: "Forvaltningsmyndigheten vurderer hver enkelt søknad om skadefelling grundig. Vedtaket må begrunnes." Below the main content area is a search bar labeled "Søk i veiledningen". At the bottom of the page, there is a section titled "Søknader om skadefelling av vilt behandles av kommunen, statsforvalteren eller Miljødirektoratet, avhengig av hvorfor det er nødvendig med skadefelling, og hvilken dyreart søknaden gjelder." followed by a list of three items: "+ Kommune", "+ Statsforvalter", and "+ Miljødirektoratet".

Miljødirektoratet

Hva leter du etter?

Forside / ... / Jakt, felling, fangst / For myndigheter / Behandle søknad om skadefelling

Veileder

Behandle søknad om skadefelling

Forvaltningsmyndigheten vurderer hver enkelt søknad om skadefelling grundig. Vedtaket må begrunnes.

Søk i veiledningen

Søknader om skadefelling av vilt behandles av kommunen, statsforvalteren eller Miljødirektoratet, avhengig av hvorfor det er nødvendig med skadefelling, og hvilken **dyreart** søknaden gjelder.

- + Kommune
- + Statsforvalter
- + Miljødirektoratet

Veiledning til viltforskriften

For privatpersoner

Miljødirektoratet

Hva leter du etter?

Forside / ... / Arter, naturtyper / Vilt / Vilt som gjør skade

Veileder: Vilt som gjør skade Steg 1 av 3

Jeg opplever problemer med en art - hva gjør jeg?

Det er flere ting du kan gjøre for å hindre at dyret plager deg eller gjør skade på hus, avling eller næring. Her finner du råd om hva du kan gjøre

Krav om å forebygge skade

Hvis du har problemer med et dyr, må du aller først gjøre forebyggende tiltak.

- I beste fall er tiltaket vellykket, og problemet er løst.
- I verste fall får du ikke løst problemet, og du lurer kanskje på om dyret kan avlives?

Avliving er siste utvei, og kan kreve at du må søke myndighetene om tillatelse til skadefelling. For å få en slik tillatelse, må du kunne dokumentere at du har prøvd å finne en annen løsning på problemet.

Råd om hva du kan gjøre

På denne siden finner du råd om hva du selv kan gjøre for å hindre eller begrense skade. Tiltakene er forskjellige, avhengig av hvilken art du har med å gjøre.

+ Måker som bråker

+ Urbane krykkjer

+ Gås som beiter

+ Flaggermus på loftet

+ Grevling under huset

+ Hakkespett lager hull i veggen

www.miljodirektoratet.no